

rusehtavat värisävyt, kolpakoiden kilinä ja biljardipallojen pauke — kaikista tästä syntyy suomalaisen keskiolutbaarin nuhruinen charmi.

Koska Numminen ei päätyökseen inventoi keskiolutbaareja, hän on joutunut keräämään aineistonsa muiden matkustustensa ohessa otantapohjalta. Systemaattisuuteen tähtäävät sen sijaan Baarien miehen liitteenä olevat luettelot keskiolutkieltopaikkakunnista ja kunnista, joissa Numminen on särpinyt kolmista. Kunnittain on esitetty keskioluen kulutuslukuja, ja erityismerkinnän ovat saaneet ne paikkakunnat, joissa sijaitsee Nummisen suosittama keskiolutbaari. Olisi ollut hyödyllistä, jos nämä suositukset olisi liitteessä myös nimetty. Nyt lukija jää ihmettelemään, tarkoittaako + esimerkiksi Puumalan kohdalla Kuittisen baaria vai onko Nummisen mielessä kenties ollut Kahvila-ravintola Kipralttari, joka sekin valitettavasti on joutunut lopettamaan toimintansa.

Antti Karisto

Pitsanpurija baarien maassa

Numminen, M. A.: Baarien mies. Tosiokuvitteellinen romaani. Kirjayhtymä, Rauma 1986, 248 sivua

Piispa oli ollut työoverinsa Kirsin kanssa Jyväskylässä kertomassa raittiusihmisille, miltä heidän työnsä näyttää tutkijankammiosta katsottuna. Janohan paljosta puhumisesta seurasi. Jo ennen kuin pikajuna lähti asemalta, Piispa ja Kirsi olivat tilanneet pullolliset keskiolutta. Kirpeän mallasjuoman parissa oli hyvä kerrata matkan kokemuksia ja suunnitella tulevia. Kaksi tuntia ja neljä olutta hurautti huomaamatta. Oltiin taas kotona Tampereella. Piispa tunsu olonsa selvänuppiseksi ja päätti poiketa kirjakauppaan ostamaan M. A. Nummisen tosiokuvitteellisen romaanin Baarien mies.

Kirjan rakenne oli tyrmätä Piispan, kun tämä aluksi selaili sen sivuja. Yhdeksänkymmentäkolme erillis-

tä pikkutarinaa 132 baarista ja niiden asiakkaista. Mies nimeltä Numminen on milloin missäkin päin Suomea, kun jano yllättää ja pitää poiketa keskioluelle. Mies tilaa oluen, pienen kahvin ja munkin, istuu puunaiselle muovituolille, havainnoi ympäristöä ja rupattelee muun väen kanssa. Suosikkibaareista löytyy vanhoja tuttuja, mutta uusiakin suhteita solmiutuu. Jaksako tällaista arkirealismia lukea, Piispa tuumi.

No, Piispa päätti lukea kirjaa työmatkalla bussissa. Tarinat olivat bussimatkan pituisia, eikä juonella ja syvällisillä henkilökuville tarvinnut rasittaa itseään. Mutta kuinka kävikään! Nummisen seikkailut imaisivat Piispan mukaansa. Hän löysi maailman, jota hän muiden keskiluokkaisen ihmisten tapaan on tottunut kutsumaan ”räkäläksi” ja jonne ani harvoin on rohjennut jalallaan astua. Piispa kun on ollut näitä pitsanpurijoita ja A-oluen latkijoita, joiden tutut löytyvät Tillikasta, eivät vaikkapa Kauppahallin kahvilasta.

Piispa ei malttanutkaan rajoittaa kirjan lukemista bussimatkoille. Hän ahmi sitä kotona. Matkailija kun on harrastukseltaan, Piispa pani muistiin, että Toijalan merkittävin kulttuurinähtävyys on ruokala Sillankorva. Oulusta taas löytyy Torikahvila eli ”Matala”, jota kulttuurimatkailija ei saa ohittaa. Numminen oli huolissaan näiden ja monien muiden baarien säilymisestä. Vanhoja taloja puretaan, sisustusta muutetaan keskiluokkaiseen makuun sopivaksi. Kaikki Suomen kirkonkylät ja pikkukaupungit ovat kohta toistensa kaltaisia: laatikkotyylisiä pankki- ja virastotaloja, toimihenkilöiden lounaspaikkoja, nuorison diskotekkeja. Muhoksella sentään vielä on Mimmitekki: nautintabaari ja matkustajakoti.

Piispa muisti, että Numminen oli joskus edustanut ”uusrahaanomaisuutta”. Baarien mies etsi ja löysi ihan perinteistä rahvasta: työmiehiä, merimiehiä, eläkeläisiä, työttömiä. Jokunen nuori ja nainenkin oli joukossa. Oli ”kansainvälisen luokan tyyppejä”, niin kuin Arska Ponkonen (Grilli Bertina, Hki), joka ehtii kaiken: toivottaa ovella tervetulleeksi, toimii kassalla, seurustelee pöydissä asiakkaiden kanssa. Oli vapaita miehiä, niin kuin se, joka eukon nalku-

tukseen kyllästyttyään järjesti itsensä rattijuoppoudesta linnaan. Yksi Nummisen ruotsalainen tuttu sanoi, että meidän ”olisi syytä olla ylpeitä niistä upeista dostojevskilaisista miehistä, jotka istuvat tavallisissa keskiolutbaareissa”.

Kaikkein eniten Piispaa kiinnostivat kohdat, joissa kerrottiin baarien ja keskioluen sosiaalisista merkityksistä. Piispa näet on itsekkin hieman harrastanut alkoholi- ja raittius tutkimusta. Numminen osoitti, että keskiolutbaarit ovat kohtaustaikoja: niissä tavataan tuttuja, kuullaan uutisia, pelataan biljardia, pannaan maailmaa paikoilleen tai vain ollaan ihan rauhassa. ”Eihän se ole pelkäämään tämä keskikalja. Kyllä se on myös meidän yhdessä olemine. Englantilaisilla on pupit. Meillä on keskikaljapaari. Em mie sitä sano etten mie joskus vähä pöhnässäkii olis. Mutta kuule, ei myö riitoo huasteta. Siekkii oot tiällä. Kaikki myö viihytetään”, todisti joensuulaismies Mäntylän baarissa.

Sitä paitsi keskiolut on maultaan parempaa kuin A-olut, lisäsi Numminen. Hän on keskieuropalaisilla linjoilla. Sielläpäin kaikki itseään kunnioittavat oluennauttijat arvostavat makua eivätkä prosenttia ja juovat siksi miedohkoa olutta. Suomessa taas ei makuasioiden päälle paljon ymmärretä, ja väkevää olutta pidetäänkin muka hienompana juomana kuin keskaria. Piispa muisteli pikajunassa välillä Jyväskylä—Tampere kokemiaan makuelämyksiä ja päätti omassa elämässään vastedes tukea nummlais-saksalaista olutkäsitystä. Koskahan keskioluesta tulee Suomessa eliittiryhmien erottautumissymboli?

No, mitä Piispa sanoo raittiusihmisille, kun heitä seuraavan kerran tapaa? Hehän ovat viidentoista vuoden ajan vaatineet keskioluen poistamista baareista ja maitokaupoista. Piispa aikoo sanoa, että lopettakaa nuo älyttömät kieltovaatimuksenne. Lopettakaa tuo keskiluokkainen holhous, jolla pyritään kieltämään kulttuuri, jota ei ymmärretä ja siksi pelätään. Keskiolutbaarit ovat kansan kulttuurin viimeisiä turvapaikkoja juppiutuvassa ja samanlaistuvassa Suomessa.

Matti Piispa